

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
Úrad Prešovského samosprávneho kraja
Odbor sociálny

v spolupráci so Zájmovým združením žien MYMAMY

Násilie páchané na ženách

Metodická príručka pre pomáhajúcich profesionálov

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
Úrad Prešovského samosprávneho kraja
Odbor sociálny

v spolupráci so Zájumovým združením žien MYMAMY

Násilie páchané na ženách

Metodická príručka pre pomáhajúcich profesionálov

Poslaním tejto príručky je informovať sociálnych pracovníkov a verejnosť o formách, dynamike a cykloch násilia, o možnostiach riešenia a službách

Viete že?

Každý má právo žiť bez násilia.

Nikto nemá právo ubližovať druhým.

*Obeť nemôže za násilie, nie je to jej vina.
Zodpovedným za násilie je útočník.*

*Násilie samé neprestane, môže sa
stupňovať.*

*Nie je dôvod hanbiť sa za situáciu,
v ktorej sa obeť nachádza.*

Je potrebné zdôveriť sa blízkej osobe.

Je nevyhnutné vyhľadať pomoc.

Čo sa považuje za násilie?

Násilie páchané na ženách je porušovanie ľudských práv.

Za násilie páchané na ženách sa považuje „akýkoľvek rodovo podmienený násilný čin, ktorý vedie alebo by mohol viesť k fyzickej, sexuálnej alebo psychickej ujme alebo zraneniu žien, vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, zastrašovania alebo svojvoľného obmedzenia slobody, a to vo verejnom, či súkromnom živote.“

Násilie páchané na ženách je značne rozšírené, ako aj všeobecné presvedčenie, že je prijateľné. Táto forma diskriminácie, nazývaná „rodové násilie“, sa vyskytuje vo všetkých spoločnostiach, prechádza všetky sociálne, ekonomické, geografické, rasové a náboženské hranice.

Násilie v rovine právnej

Skutky považované za násilie na ženách (týranie blízkej a zverenej osoby) vymedzuje Trestný zákon SR § 208 - definuje týranie blízkej osoby alebo osoby zverenej do starostlivosti alebo výchovy ako spôsobovanie fyzického alebo psychického utrpenia najmä:

- *bitím, kopaním, údermi, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie, alebo obmedzuje jej bezpečnosť,*
- *bezodôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku, alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania,*
- *nútením k žobrote alebo k vykonávaniu činnosti vyžadujúcej jej neúmernú fyzickú záťaž alebo psychickú záťaž vzhľadom na jej vek alebo zdravotný stav, alebo spôsobilej poškodiť jej zdravie,*
- *vystavovaním vplyvu látok spôsobilých poškodiť jej zdravie alebo*
- *neodôvodneným obmedzovaním v prístupe k majetku, ktorý má právo užívať.*

Špecifiká násilia

Násilie sa odohráva „bez svedkov“. Je to jediný trestný čin, kde páchatel' neopúšťa „miesto činu“. Začína nenápadne (kontrolou, ponižovaním...), obeť si často prejavy ani nevšíma, no ak sa násilie nezastaví, celý proces sa zintenzívňuje a opakuje.

Násilie sa odohráva v cykloch, kde sa striedajú **obdobia pokoja** resp. obdobia medových týždňov a obdobia napätia, konfliktov teda **obdobia násilia**.

Násilie v intímnych vzťahoch nie je jednorazovou udalosťou, opakuje sa, trvá dlhý čas a pomaly sa stupňuje. Násilie začína najprv „útokmi proti ľudskej dôstojnosti, pokračuje útokmi proti zdraviu a vrcholí útokmi proti životu“.

Cyklickosť násilia spočíva v tom, že násilné príhody sa dookola opakujú a časom sa ich krutosť stupňuje a vytvára tak akýsi začarovaný „kruh násilia“.

Formy násilia

Fyzické násilie:

Zahrňa všetky formy násilného zaobchádzania: bitie, sácanie, kopanie, ťahanie za vlasy, pálenie cigaretami, pichnutia ostrým predmetom, ohrozovanie zbraňou, postrelenie až po vraždu.

Psychické násilie:

Zahrňa citové a slovné týranie - nadávky, obviňovanie, vyhrážanie, ponižovanie, zosmiešňovanie, osočovanie, výbuchy zlosti, odopieranie spánku, alebo potravy. Psychické násilie narúša sebahodnotenie obete.

Sociálne násilie:

Izolácia sa používa ako nástroj na manipuláciu a kontrolu obete, patrí sem bránenie v kontakte s rodinou, priateľmi, uzamknutie v byte, prenasledovanie, zablokovanie kontaktu.

Ekonomické násilie:

Zahrňa obmedzovanie prístupu ženy k peniazom, neposkytnutie dostatku peňazí na chod domácnosti, kontrola príjmov ženy.

Sexualizované násilie:

Zahrňa všetky sexuálne činy, ktoré sú žene nanútené, znásilnenie, donútenie k sexu či sexuálnym praktikám, ktoré žena odmieta.

Čo robiť ak ste obeťou?

V prípade bezprostredného útoku:

- volajte Políciu SR (158, príp. 112), ak nemáte prístup k telefónu, pokúste sa zavolať od susedov, z telefónnej búdky,
- neupratujte, ponechajte stopy po napadnutí pre prípad dokazovania,
- s pracovníkom polície hovorte bez prítomnosti partnera,
- po napadnutí navštívte odborného lekára a nechajte si vypracovať lekársku správu,
- pokiaľ násilník nebol políciou zaistený, je z bezpečnostného hľadiska lepšie odísť k rodine či k známym. Ak je to možné, neodchádzajte bez detí, mohlo by byť obtiažne získať ich späť.

V prípade dlhodobého násillia:

- nehanbite sa za svoju situáciu, neobviňujte sa, zavolajte niekomu, komu veríte,
- všimnite si okolnosti, ktoré signalizujú útoky agresora (opitosť, hádka), v prípade, že by mohlo dôjsť k napadnutiu, odíďte z dosahu,
- dohodnite si dopredu so susedmi (rodinou) nejaký signál, podľa ktorého spoznajú, že ste v ohrození,
- vyhýbajte sa miestam, v ktorých sú v byte uložené nebezpečné predmety a miestam, z ktorých nie je možné uniknúť (kúpeľňa),
- zapamätajte si kontakty, kam sa môžete v prípade krízovej situácie obrátiť,

- naplánujte si možnú únikovú cestu z domácnosti, premyslite si kam by ste mohli odísť. Pripravte si pohotovostný kufor s najnutnejšími vecami a dokladmi a uložte ho na bezpečnom mieste (práca, kamarátka, krízové centrum),
- kontaktujte krízové centrum vo vašom okolí, ktoré vám pomôže riešiť situáciu,
- prvý krok je ťažký - pokiaľ nič neurobíte, **násilie samé neprestane**.

Mýty o násilí páchanom na ženách

Predsudky a mýty o násilí páchanom na ženách sú často príčinou, prečo ženy nenájdu pomoc. V mnohých prípadoch sú zneužívatelia ospravedlňovaní a vina či zodpovednosť sa kladú na obe domáceho násilia, alebo sa ich utrpenie zľahčuje.

„Je to len bežná hádka, tí dvaja sa iba hádajú.“ alebo „Je to domáca záležitosť.“

„Nikto by nemal zasahovať do domácich záležitostí.“ alebo „Mňa sa to netýka, násilie v rodine je súkromná záležitosť, štát by sa do toho nemal miešať.“

„Domáce násilie sa vyskytuje len v chudobných alebo „problémových“ rodinách.“

„Len opití, nadrogovaní muži alebo „mačovia“ sa dopúšťajú domáceho násilia.“

„Ona si o to koledovala / vyprovokovala / zaslúži si to / páči sa jej to.“

„Ona nehovorí pravdu.“ alebo „Je to len výhovorka kvôli tomu, aby získala bývanie alebo výhody pri rozvode.“

„Domáce násilie je následkom zažívania násilia v pôvodnej rodine, muži týrajú ženy, pretože sami v detstve zažili násilie.“

„Niektoré ženy sú závislé na násilných a zneužívajúcich mužoch a majú „rady násilie“, samy si vyberajú partnerov, ktorí ich týrajú.“

Sociálne služby na úrovni regiónu

(podľa zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v znení neskorších predpisov)

Názov poskytovateľa	kontakt	kapacita / os / izb	
CSS GARDEN - ZNB, Čsl. armády 14, Humenné	057/ 77 521 44 zzsslila@stonline.sk	3	1/2
Mesto Humenné - ZNB, Kukučínova 1, Humenné	057/ 78 63 244 msuzdenovcova@humenne.sk	20	10
IKV - Dom Márie Magdalény - ZNB, Žakovce 217	052/ 45 92 180 ikv@ikv.sk	18	6/12
DSS Batizovce - ZNB, Družstevná 25, Batizovce	052/ 77 568 42 sekretariat@dss-batizovce.vucpo.sk	15	5/10
CSS v Poprade -ZNB, Francisciho 10, Poprad	052/ 286 12 74 css@css.poprad.sk	12	5/7
CSS Slnecný dom - ZNB, Komenského 29, Hanušovce n/T	057 /44 521 77 sekretariat@cssslnecnydom-po.vucpo.sk	2	2/2
ZZŽ Mymamy, Okružná 32, Prešov	051/ 77 122 33 krizovecentrumpresov@gmail.com	11	3
SČK Snina, Dom humanity - ZNB, 1. mája 17, Snina	0903 558946 sus.snina@redcross.sk	10	4/6

Vydal: Úrad Prešovského samosprávneho kraja v spolupráci so ZZŽ MyMamy, Prešov, 2011